

Posudek na bakalářskou práci

Název: Fenomén současného fotbalového fandovství v České republice a jeho vztah k násilí

Autor: Ondřej Baran

Fakulta humanitních studií UK, Praha 2012, 96 s.

Bakalářská práce Ondřeje Barana patří svým žánrem k bakalářské eseji. Klade si za cíl zodpovědět otázku pozice diváckého násilí v českém fotbalu, a to s odkazy na dynamiku posledního desetiletí/dvacetiletí. Nejedná se o empirický výzkum, ale o generalizující výklad fenoménu diváckého násilí. Tím je determinován celý charakter práce, zejména zdroje, z nichž autor čerpá.

Podklady pro svoji studii hledal Ondřej Baran ve třech resp. čtyřech oblastech. V první řadě se opřel o odbornou literaturu, která mu jednak poskytla koncepty pro to, jak promýšlet a chápat pojem násilí, jednak se stala sekundárním pramenem pro popis, resp. doklady k realitě zejména českého fotbalu. Data pro tuto oblast dále čerpal v oblasti vlastní autopsie založené na zúčastněném pozorování a rešerše sportovních časopisů a sportovních rubrik. V tomto směru je přítomnost autora v textu klíčová. Zároveň je třeba přiznat, že tato kapitola v práci není zcela organická, nepodává dostatečnou kritiku pramenů, neargumentuje zvolený postup ani ho např. v oblasti literatury důsledně popisuje. Rozpačitost této kapitoly vyplývá nejen z časového presu autora, který některé poznámky nezpracoval, ale také z vedení.

Vlastní výkladové kapitoly jsou ale naopak ve svém žánru nanejvýš promyšlené, konzistentní a plní cíl, jenž si autor vytýčil. V tomto směru postupuje Ondřej Baran systematicky, ztotožňuje fotbal s hrou/performancí, což mu umožňuje do výkladu vtáhnout jak potenciál agonu ve fotbalu tak diváctví. Na tomto pilíři promýšlí všechny roviny násilí spojené s fotbalem, byť je podle mne mohl redukovat pouze na divácké násilí. V zásadě však tento přístup autorovi umožňuje představit vyváženou paralelu násilí spojené s fotbalem k všeobecnému diváctví (tak jako ne všechno násilí dělají diváci, tak také ne všichni diváci sahají k násilí).

Divácké násilí Ondřej Baran pak konceptualizuje ve třech rovinách. V podstatě se jedná sice o dominantní jevy fotbalu, ale z hlediska systematizace jsou to vybrané aspekty. První rovinou je odkaz na vliv médií v procesu konstruování fenoménu diváckého násilí. Druhou rovinou je analýza vztahu hooligans a ultras. Na jejich příkladě Ondřej Baran vysvětluje transformaci participace diváků – fanoušků na fotbalovém zápase a jasně ukazuje odklon od násilí k performanci. Poslední třetí rovinou je otázka fotbalu jako platformy pro manifestaci a sdílení nacionalistických a rasistických postojů. Zde Ondřej Baran ukazuje specifika českého fotbalu v kontextu mezinárodním. Lokálnost českého fotbalu se projevuje v preferenci klubů vůči národnímu týmu, v používání etnických stereotypů jako provokací a v postupné adaptaci na skutečnost, že české fotbalové týmy nereprezentují jen čeští hráči.

Ve své podstatě je bakalářská práce velkoryse koncipována. Tato velkorysost spočívá jak v záběru, tak v nabídnutých generalizujících interpretacích. V tomto ohledu můžeme práci Ondřeje Barana chápat jako výzvu. Výzvu k empirickému výzkumu, který jeho autopsii doloží empirickými daty. Takto bychom mohli uvažovat dokonce o třech zaměřených výzkumech.

Práce Ondřeje Barana je myslivá, založená na četné literatuře a systematickém promýšlení. Hodnotím ji na pomezí velmi dobré a výborné, a to z důvodů jejích intelektuálních kvalit.

V Praze 16.6. 2012

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.